

► Anna Panek*

O zasadach, JOT-ach, terminach... Zmiany przepisów w obszarze Europejskich Aprobat Technicznych po 1 lipca 2013 r.

Zamiast Europejskich Aprobat Technicznych (ETA) będą udzielane Europejskie Oceny Techniczne (EOT).

4 kwietnia 2011 r. w dzienniku urzędowym Unii Europejskiej zostało opublikowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG. Rozporządzenie to zacznie obowiązywać wszystkie Państwa Członkowskie Unii Europejskiej od 1 lipca 2013 r., z wyjątkiem niektórych artykułów, które weszły w życie 20 dni po jego opublikowaniu. Wśród nich znajdują się m.in. artykuły dotyczące zagadnień związanych z działalnością, która obecnie prowadzona jest przez jednostki aprobujące oraz zrzeszającą je organizację, jaką jest Europejska Organizacja ds. Aprobat Technicznych (EOTA). Dotyczą one w szczególności:

a) autoryzacji Jednostek Oceny Technicznej (JOT), które zastąpią obecne jednostki aprobujące,

b) powołania organizacji zrzeszającej Jednostki Oceny Technicznej, która zastąpi Europejską Organizację ds. Aprobat Technicznych. Wcześniejsze wejście w życie powyższych artykułów podyktowane było koniecznością przygotowania zaplecza organizacyjnego, które umożliwiłoby funkcjonowanie europejskich jednostek naukowo-badawczych w obszarze związanym z Europejskimi Ocenami Technicznymi, które w według nowych przepisów staną się, obok zharmonizowanych norm europejskich, dokumentami odniesienia do oznakowania CE wyrobów budowlanych.

Od 1 lipca – nowe EOT, stare ETA – obowiązują do terminu ich ważności

Europejskie Oceny Techniczne (EOT), po 1 lipca 2013 r., zastąpią, udzielane obecnie, Europejskie Aprobaty Techniczne (ETA).

Nie oznacza to jednak, że Europejskie Aprobaty Techniczne wydane przed tą datą, przestaną funkcjonować jako dokumenty odniesienia do oznakowania CE. Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w art. 66 rozporządzenia Nr 305/2011 „Producenci mogą wykorzystywać Europejskie Aprobaty Techniczne wydane przed dniem 1 lipca 2013 r. jako Europejskie Oceny Techniczne do końca okresu ich ważności.” Biorąc pod uwagę 5-letni okres ważności Europejskich Aprobat Technicznych, taki zapis umożliwia spokojne funkcjonowanie umożliwiające przystosowanie się do nowych regulacji, nawet przez okres kilku lat od wejścia w życie nowych przepisów.

Należy jednak pamiętać, że po 1 lipca 2013 r. nie będzie możliwości wprowadzenia jakichkolwiek zmian do Europejskich Aprobat Technicznych. Wszelkie zmiany będą się wiązały z koniecznością wydania nowego dokumentu – Europejskiej Oceny Technicznej, zgodnie z nową procedurą, wynikającą z zapisów nowego rozporządzenia.

Podstawy do udzielania...

...Europejskich Aprobat Technicznych (stary system)

Zgodnie z dyrektywą Rady 89/106/EWG, wciąż jeszcze obowiązującą, Europejskie Aprobaty Techniczne udzielane są na podstawie dwóch rodzajów dokumentów określających zasady oceny wyrobów nimi objętych. Są to: 1) Wytyczne do europejskich aprobacji technicznych (ETAG), opracowywane przez Grupę Roboczą EOTA na podstawie mandatów Komisji Europejskiej, 2) dokumenty wspólnej wykładni procedur oceny (CUAP), opracowywane przez jednostki aprobujące, do których wpływa wniosek

o udzielenie ETA, po uzyskaniu zgody Komisji Europejskiej na wydanie ETA bez ETAG.

...Europejskich Ocen Technicznych (nowy system)

Dokumentami określającymi zasady udzielania Europejskich Ocen Technicznych, zastępującymi dokumenty ETAG i CUAP, będą Europejskie Dokumenty Oceny (EDO) pełniące rolę specyfikacji technicznych zharmonizowanych z nowym rozporządzeniem. EDO będą opracowywane i przyjmowane zgodnie z procedurą określoną w Załączniku II do rozporządzenia Nr 305/2011. Zakres informacji, jaki będą zawierały, zbliżony jest do zawartości obecnych dokumentów CUAP i ma obejmować co najmniej:

- 1) ogólny opis wyrobu budowlanego,
 - 2) wykaz zasadniczych charakterystyk istotnych z uwagi na zamierzone zastosowanie wyrobu przewidziane przez producenta i uzgodnione z Jednostką Oceny Technicznej,
 - 3) metody i kryteria oceny właściwości użytkowych wyrobu w odniesieniu do tych zasadniczych charakterystyk,
 - 4) zasady zakładowej kontroli produkcji, z uwzględnieniem warunków procesu produkcyjnego danego wyrobu budowlanego.
- Dokumenty EDO będą mogły dotyczyć następujących wyrobów:
- nieobjętych zharmonizowanymi normami europejskimi (hEN),
 - nie w pełni objętych zharmonizowanymi normami europejskimi, czyli takich, których właściwości użytkowe w odniesieniu do ich zasadniczych charakterystyk nie mogą być w pełni ocenione wg hEN (metoda oceny w stosunku do co najmniej jednej zasadniczej charakterystyki nie jest właściwa lub nie istnieje).
- Przystąpienie do procedury przyjmowania EDO nie będzie się wiązało z koniecznością wy-

* mgr inż. Anna Panek, Instytut Techniki Budowlanej, Zakład Aprobacji Technicznych

danania mandatu przez Komisję Europejską. Rozpoczęcie tej procedury będzie uwarunkowane jedynie złożeniem wniosku o wydanie Europejskiej Oceny Technicznej w jednej z Jednostek Oceny Technicznej. Komisja zastrzegła sobie jednak prawo do uczestniczenia w procedurze przyjmowania EDO na każdym jej etapie.

Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w art. 66 rozporządzenia Nr 305/2011 „Wytyczne EOTA opublikowane przed dniem 1 lipca 2013 r. mogą być stosowane w procedurze udzielania Europejskich Ocen Technicznych”. Niestety ta zasada dotyczy wyłącznie dokumentów ETAG. W przypadku dokumentów CUAP jedynie ustalone metody oceny i kryteria mogą być włączone do Europejskiego Dokumentu Oceny jako jego części, natomiast dokument jako taki musi być wynikiem procedury przeprowadzonej zgodnie z nowymi przepisami.

Do grudnia 2012 r. zostały ustanowione 32 dokumenty Wytycznych do europejskich aprobat technicznych (ETAG), których teksty są dostępne na stronach internetowych Instytutu Techniki Budowlanej www.itb.pl (w zakładce Dokumenty Unii Europejskiej), a także na stronach Europejskiej Organizacji ds. Aprobat Technicznych www.eota.eu (w zakładce Endorsed ETAGs).

Europejskie Dokumenty Oceny, czyli zatwierdzone i opublikowane przed 1 lipca 2013 r. dokumenty ETAG oraz nowo przyjęte po tej dacie dokumenty EDO, będą stanowiły podstawę udzielania Europejskich Ocen Technicznych.

Europejskie Oceny Techniczne nie będą już zharmonizowanymi specyfikacjami technicznymi, będą jednak stanowić, podobnie jak obecnie Europejskie Aproba-

ty Techniczne, dokumenty odniesienia do oznakowania CE.

W sensie technicznym będą to udokumentowane oceny właściwości użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do jego zasadniczych charakterystyk, zadeklarowanych przez producenta dla zamierzonego zastosowania i uzgodnionych z Jednostką Oceny Technicznej. Ponadto będą zawierać szczegóły techniczne niezbędne do wdrożenia systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych. W odróżnieniu od Europejskich Aprobat Technicznych, Europejskie Oceny Techniczne będą mogły być wydawane także w przypadku istnienia mandatu na opracowanie zharmonizowanej normy europejskiej, do rozpoczęcia okresu koegzystencji.

Kto będzie udzielał Europejskich Ocen Technicznych?

Europejskie Oceny Techniczne będą udzielane przez **Jednostki Oceny Technicznej (JOT)**, na podstawie złożonego wniosku, zgodnie z procedurą wynikającą z zapisów rozporządzenia i warunkami określonymi w umowie zawartej pomiędzy wnioskodawcą (producentem lub jego upoważnionym przedstawicielem) a odpowiednią JOT. Po uzyskaniu Europejskiej Oceny Technicznej, producent będzie zobowiązany do wystawienia deklaracji właściwości użytkowych, zgodnie z zapisami posiadanej EOT, czyli po spełnieniu wymagań wynikających z określonego w niej systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych. Dopiero po wykonaniu tych czynności będzie mógł umieścić oznakowanie CE na wyrobie. Zgodnie z nowymi przepisami oznakowanie CE będzie obowiązkowe w przypadku następujących wyrobów:

- 1) objętych zharmonizowanymi normami europejskimi,
- 2) dla których wydano Europejską Oceny Techniczną.

Powyższe wymaganie oznacza, że Europejskie Oceny Techniczne będą dokumentami dobrowolnymi, a oznakowanie CE będzie obowiązkowe tylko w przypadku wyrobu objętego wydaną EOT. Nawet dla wyrobu objętego zatwierdzonym Europejskim Dokumentem Oceny, dla którego jeden producent uzyskał Europejską Oceny Techniczną, inny producent nie będzie miał takiego obowiązku.

Ze względów formalnych możliwość udzielania Europejskich Ocen Technicznych pojawi się dopiero po ogłoszeniu przez Komisję Europejską formatu tego dokumentu, co zgodnie z zapisami rozporządzenia może nastąpić tylko drogą aktu delegowanego, wydanego po 1 lipca 2013 r. Ponieważ Europejskie Aprobaty Techniczne mogą być wydawane wyłącznie do 30 czerwca 2013 r., należy wziąć pod uwagę nieuniknioną lukę w czasie pomiędzy możliwością udzielania ETA i EOT.

Czy są już Jednostki Oceny Technicznej w Polsce?

Obecnie trwa autoryzacja **Jednostek Oceny Technicznej** przez Państwa Członkowskie Unii Europejskiej, w tym Instytutu Techniki Budowlanej, który jako jedyna polska jednostka aprobująca działa na forum EOTA od 1998 r., najpierw jako członek obserwator, a od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. – jako członek rzeczywisty, z prawem udzielania Europejskich Aprobat Technicznych. Jednostki Oceny Technicznej mogą być wyznaczone dla jednej lub kilku grup wyrobów wymienionych w Załączniku IV (Tabela 1) do

rozporządzenia Nr 305/2011. Warunkiem autoryzacji JOT jest spełnienie kryteriów określonych również w Załączniku IV do ww. rozporządzenia (Tabela 2).

Podstawowym zadaniem Jednostek Oceny Technicznej będzie przeprowadzanie oceny i wydawanie Europejskich Ocen Technicznych dla wyrobów z grup, dla których zostały wyznaczone. Zgodnie z zapisami ww. rozporządzenia JOT będzie musiała podać do wiadomości publicznej swój schemat organizacyjny oraz nazwiska członków swoich wewnętrznych organów decyzyjnych, a w przypadku, gdy przestanie spełniać wymagania określone w Załączniku IV do rozporządzenia Nr 305/2011, Państwo Członkowskie będzie miało obowiązek odwołania jej autoryzacji.

JOT w ramach Organizacji ds. Oceny Technicznej (EOTA)

Jednostki Oceny Technicznej będą funkcjonować w ramach Organizacji ds. Oceny Technicznej (EOTA – skrót nazwy organizacji nie ulegnie zmianie), która formalnie rozpocznie swoją działalność po 1 lipca 2013 r. Do jej zadań będzie należało przede wszystkim opracowywanie i przyjmowanie Europejskich Dokumentów Oceny oraz zapewnienie, by przyjęte EDO i odniesienia do wydanych Europejskich Ocen Technicznych były publicznie dostępne, jak również koordynacja współpracy między JOT i zapewnienie wymiany przykładów najlepszych praktyk pomiędzy JOT, informowanie Komisji Europejskiej oraz proponowanie jej usprawnień opartych na zdobytym doświadczeniu, ale też przekazywanie Komisji i Państwu Członkowskiemu, które wyznaczyło JOT niewykonującą swych zadań, wszelkich uwag dotyczących tej JOT. ■